

ПЕРЕДУМОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Екологічний облік на підприємстві - це система виявлення, вимірювання, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних рішень. В Україні у регулюванні ведення бухгалтерського обліку та складання звітності екологічні аспекти враховуються на жаль частково, це пов'язано з тим, що в нашій країні ще не розроблені такі організаційні заходи, які б враховували першочергову необхідність досягнення природно-екологічної рівноваги та розвитку народного господарства. Для підприємств характерним є первісне накопичення капіталу та орієнтація на отримання прибутку. При цьому екологічних вимог не завжди дотримуються. Сам облік не відображає екологічну інформацію, а тому досить проблематично визначити ефективність діяльності підприємства і його екологічні показники, оскільки вся наявна інформація відображається в загальних економічних показниках діяльності. Неможливо оцінити повноту та ефективність природоохоронної діяльності а отже, проблемно використовувати різні форми впливу на навколишнє середовище. В Україні більшість підприємств вважає за краще не розкривати інформацію про екологічні витрати, так як більшість їх пов'язана із забрудненням навколишнього середовища. Як показали дослідження, велика частина підприємств висвітлювали в обліку і звітності тільки показники, які характеризували вплив господарської діяльності підприємства на довкілля з позитивного боку.

На основі ряду досліджень нами запропоновано найбільш ефективні методи оцінки, які можуть бути використані в екологічному обліку (таблиця).

Таблиця

Методи оцінки в екологічному обліку

1. Ринкова оцінка природних ресурсів.	Запаси невиробничих матеріальних активів, які обертаються на ринку, такі як земля, можуть оцінюватися шляхом застосування ринкових цін, що відображаються в статистиці.
2. Оцінка екологічних ресурсів на основі компенсаційних витрат.	Компенсаційні витрати визначаються як витрати, які необхідно було б понести протягом звітного періоду, що б уникнути поточного і майбутнього погіршення природного середовища в результаті впливу, який мав місце на протязі звітного періоду. За допомогою цього методу проводиться оцінка витрат, які суб'єкти господарювання зазнали б при виконанні обов'язкових екологічних норм для збереження якості навколишнього середовища.
3. Умовна оцінка.	При оцінці гіпотетичних витрат на збереження природних активів розрахунок компенсаційних витрат відбувається в основному відносно прямого впливу, що здійснюється сільськогосподарським виробництвом. Екологічні активи, які надають екологічні послуги (повітря, земля, водні ресурси) розраховуються, виходячи з концепції компенсаційних витрат.

Отже, основними причинами відсутності або часткового ведення екологічного обліку витрат є:

- відсутність комплексної методики відображення екологічних аспектів в обліку, вимог і рекомендацій щодо формування і розкриття даної інформації у фінансовій звітності;
- недостатнє нормативно-правове регулювання питань, пов'язаних з інформаційним забезпеченням управління охороною навколишнього середовища, раціонального природокористування та екологічної безпеки господарюючих суб'єктів.

Подолання складнощів таких як:

- ✓ короткотерміновий характер сформованої інформації, в той час як вирішення екологічних питань має довгостроковий характер;
- ✓ відсутність комплексної методики відображення екологічних аспектів в обліку, вимог і рекомендацій щодо формування і розкриття даної інформації у фінансовій звітності;
- ✓ недостатнє нормативно-правове регулювання питань, пов'язаних з інформаційним забезпеченням управління охороною навколишнього середовища, раціонального природокористування та екологічної безпеки господарюючих суб'єктів, і широке впровадження екологічного обліку в загальну інформаційну систему фінансового обліку. Тому, перспективним та надзвичайно важливим з точки зору національної безпеки напрямом розвитку бухгалтерського обліку є врахування екологічних витрат. Розширення меж традиційного бухгалтерського обліку, створення умов для більш повного врахування ступеню впливу діяльності суб'єктів господарювання на навколишнє середовище. А це, в свою чергу, дозволить своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення стосовно запобігання негативним тенденціям розвитку підприємств та економіки нашої держави.